

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 125. Qualiter error personæ præstet impedimentum matrimonio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73973)

sponsalia validè contrahi non possunt inter raptorem & raptam, quamdiu hæc violenter detinetur in illius potestate. Quamvis enim Concilium non loquatur de sponsalibus de futuro, sed solum de matrimonio, adeoque ejus decretum panale quod ad dictam inhabilitatem & irritationem non videatur extendendum ad sponsalia, attamen, cum sponsalia

sint via & preparatio ad matrimonium, hoc prohibito & irritato, prohibentur & irritantur & illa, si eadem prohibitionis ratio sit in utroque, uti est in præsentem, nimirum defectus plenæ libertatis; ita Pich. l. c. n. 29. citatis Nav. l. 5. consil. 4. ad tit. de raptorib. Sanch. cit. d. 13. n. 17.

§. IV. De impedimento erroris.

Quæst. 125. Qualiter error persone præset impedimentum matrimonio.

1. Resp. Primò: Error circa substantiam seu individuum personæ, ut dum quis putans se contrahere cum Maria contrahit cum Anna, jure naturæ reddit contractum matrimonialem nullum; dum enim objectum nempe personam, circa quam versatur, falsò cognoscit, putans esse, quod non est, adeoque reddit incognitum, facit deficere voluntarium circa hoc objectum, & excludit consensum in hanc personam; juxta illud *L. si per errorem. ff. de jurid. omn. jud. error excludit consensum. §. l. i. c. de falsa caus. adject. errantis nullus est consensus.* & illud (Menochii cons. 279. n. 20. voluntas errantis nihil disponit, & in specie juxta illud *c. unic. 29. q. 1. error persone conjugii consensum non admittit.* Qui tamen consensus jure naturæ necessarius est ad matrimonium, & quidem in determinatam personam propter individuum cum ea vitæ societatem, aliter, ac accidit in aliis Sacramentis & contractibus, quorum valori non obstat, quòd erretur in persona. V. G. dum confirmatur, absolvitur Petrus, confirmante, absolvente putante esse Joannem; dum equus venditur Titio, venditore putante esse Cajum; cum enim in his non spectetur hæc vel illa determinata persona, quam mente concepit, sed solum, quæ præsens est, parumque referat ad Sacramenti validam administrationem intentio ministri, quæ non ad singularem personam, puta Petrum vel Joannem, sed ad eam, quæ præsens est, restringitur. Quòd si tamen minister præter commune Sacramenta administrandi modum merè per accidens hic & nunc sic restringeret intentionem suam ad singularem, quam sibi in mente designavit, personam, pariter de valore istius Sacramenti loquendum ac de matrimonio, in quo erratur in persona. Perinde autem est, si matrimonium redditur invalidum, si error ille in substantia seu persona sit error antecedens consensum (qui est causa, quare consensus habeatur, ut si quis contrahat cum hac persona, quia putat Mariam esse, cum ea non contracturus deposito errore, si seiret non esse Mariam) si sit error concomitans (qui non est causa consensûs, sed purè illum concomitatur, ut si quis contrahat cum hac persona, quam putat esse Mariam, contracturus tamen etiam cum ea, & fortè libentiùs, si non esset Maria, sed Anna; uterque enim hic error facit, ne ad sit actualis consensus in personam, quam quis falsò putat esse eam, quam sibi animo designavit. Ita Laym. l. 5. tr. 10. p. 4. c. 2. num. 1. & ex eo Krimer. l. c. num. 1072.

2. Resp. secundo: Error circa qualitatem. V. G. Virginitatem, nobilitatem, divitias, fecunditatem, pulchritudinem &c. etsi sit antecedens, seu dans causam matrimonio, aliàs non contrahendo, si error ille non intercessisset. V. G. dum sic contrahitur: duco te in uxorem, quia puto te esse nobilem, non ducturus te, si scirem te non esse nobilem: non

reddit matrimonium irritum. Laym. l. c. num. 2. dicens esse commune Scholasticorum. Sanch. l. 7. d. 18. num. 18. Covar. in 4. decret. p. 2. c. 3. §. 7. n. 3. & var. resol. l. 1. c. 5. n. 1. Molin. de just. tr. 2. d. 352. §. illud est. Castrop. tr. 28. d. 4. p. 4. n. 3. citans insuper Gl. in l. à Divo Pio. v. actionem. ff. de ritu nupr. Valent. 2. 2. d. 5. q. 20. punct. 4. §. 2. Gutt. de mat. c. 89. n. 3. & alios plures contra quosdam putantes tale matrimonium non valere in foro conscientie, secus in foro externo; hocque etiam, ut expressè Laym. etsi error proveniat ex dolo alterius contrahentis, simulantis, se esse talibus qualitatibus præditum. Ratio responsionis à priori & ab intrinseco est; quia talis error non impedit consensum requisitum substantialiter, nec tollit voluntarium absolutum & simpliciter; cum dictus consensus consistat in traditione voluntaria tui corporis, quæ non impeditur etsi deceptus sit credens esse nobilem &c. cum illæ qualitates incitant te quidem ad hanc traditionem faciendam, non tamen fuerint materia vel objectum illius. Unde patet talia matrimonia imprimis non esse irrita jure naturæ, sed neque esse irrita jure positivo ecclesiastico, patebit ex jam dicendis. Altera ratio à posteriore desumitur, nimirum à gravissimis damnis & inconvenientiis inde orituris, si talia matrimonia passim ob tales errores & deceptiones tanquam irrita dissolverentur. Quæ etiam est ratio, cur Ecclesia istiusmodi matrimonia irritare noluerit (nullus enim existit canon ecclesiasticus, quo & infirmantur, ut Laym.) etsi fortè potuisset, sic ut irritavit de facto matrimonia ex gravi metu injustè incusso contracta, etsi non minus metus ille quam error causet involuntarium, cum metus ille injustus faciliùs probetur, quam error ille & deceptio; adeoque non ita metus ac error dubia relinquere matrimonia, ac omnia litibus involveret. Laym. num. 2. Castrop. num. 3. Unde jam etiam facile responderetur ad illud adversariorum: contractus, cui error causam dedit, saltem ope Judicis venit irritandus, nimirum, si irritationem suscipere potest; matrimonium autem semel validum rescindi non potest. Similiter ad illud: quòd donatio sit nulla, dum datur Titio non pauperi elemosyna, quia putatur pauper; nimirum donationem illam esse nullam; quia error hic commissus non est in qualitate, sed substantia; cum enim elemosyna sit miseriæ alterius sublevatio, ad ejus substantiam & objectum pertinet vera paupertas, non ficta & simulata.

3. Resp. tertio: Loco limitationis præcedentis quæst. Si tamen contractus habeat expressam & actualem voluntatem non contrahendi cum hac muliere, nisi habeat talem qualitatem. V. G. nisi sit nobilis, matrimonium nullum est, deficiente illa qualitate, non tam ex errore qualitatis, quam ex defectu substantialis consensûs, qui non nisi sub conditione præstitus est hoc modo: duco te, si nobilis es, aliàs non duco te. Sanch. cit. d. 18.

d. 18. n. 2. Laym. n. 2. Castrop. n. 5. Gutt. c. 89. n. 6. Idem est, seu non valet matrimonium, dum error qualitatis infert errorem circa substantiam ipsam seu errorem personæ, uti contingit, dum per qualitatis aut qualitatum non communium (quales sunt divitiæ, nobilitas) sed singularium individuationem personæ denotantium expressionem seu narrationem personæ aliàs ignota describitur seu sit cognita. V. G. si vis contrahere cum primogenita Petri, & offertur tibi Caja, quæ non est primogenita Petri, sed fingit se illam esse, aut persuaderis aliunde illam esse primogenitam, contractum cum ea matrimonium nullum est; quia hic iterum deficit consensus, seu quia non habes consensum contrahendi cum hac persona. Laym. Sanch. Gutt. Castrop. *ll. cit.* Secus tamen fore, si dicta Caja tibi prius nota de visu designaretur à te ad matrimonium, quia putas esse primogenitam, cum tamen non sit, nisi fortè haberes actualem intentionem illam non ducendi, si non esset primogenita, ait Laym. *l. c.*

Quæst. 126. An igitur etiam error circa servilis conditionis qualitatem non dirimat matrimonium.

1. Resp. primò: Error servilis conditionis, licet versetur tantum circa qualitatem personæ, ut dum liber cum ancilla vel serva, vel libera cum servo contrahit, ignorans illam conditionem, reddit matrimonium nullum; irritatio hæc habetur *c. 2. 3. & ult. de conjug. servor.* Ratio autem hujus irritationis ab AA. reddi solet ex D. Thom. communiter recepto *in 4. d. 36. q. unic. a. 1.* nimirum quòd æquum sit, maximè conducens, & tantum non necessarium ad finem generis & mutuum obsequiorum præstationem &c. ut in hoc contractu matrimoniali servetur æqualitas, seu conjuges conferant inter se æqualem corporum suorum potestatem, quæ æqualitas in dicto conjugio servorum cum liberis servari nequit; cum liber plenam sui corporis potestatem det servo, obligetque se ad individuum vitæ societatem, quam tamen servus libero concedere & præstare nequit; siquidem in potestate domini constitutus ejusque obsequiis & negotiis diu nocturne occupari potest, in terras longinquas mitti quin & vendi, non obstant matrimonii vinculo, ut constat ex *c. 1. de conjug. servor.* adeoque impeditur frequentissimè reddere debitum conjugii, ejus obsequiis assistere, vacare educationi prolium &c. Unde etiam desumitur ratio, cur potius irritatur matrimonium ex errore hujus qualitatis, quam ex errore aliarum qualitatum.

2. Extenditur responsio, vel potius ex ea deducitur, quòd liber detecto errore seu servitute, autoritate propria recedere possit, si absit scandalum; et si regulariter, dum matrimonium, publicè contractum, & de eo constat, addit scandalum, adeoque separatio fieri non debeat sine iudicio Ecclesiæ. Gutt. *c. 90. n. 11. Ponc. l. 9. c. 43. in fine.* Quin etiam servus possit, renuente etiam libero, recedere; cum ex parte utriusque contractus sit nullus; nisi fortè ex tali contractu & deceptione liber passus damnium, cui aliter servus satisfacere nequit, quàm matrimonium ratificando. Castrop. *cit. d. 4. p. 5. §. 1. n. 4.*

3. Limitatur è contra responsio à Sanch. *l. 7. d. 19. n. 4.* Coninck. *d. 3. 1. du. 2. n. 26.* ut error conditionis servilis non reddat matrimonium irritum, si mancipio promissà à domino libertas intra breve tempus, V. G. sex menses; eò quòd videantur cessare rationes, ob quas aliàs tale matrimonium irritatur, & moraliter reputari debeat matrimonium cum li-

bera. Contrarium tamen probabilius censent Ponc. *l. 7. c. 43. n. 1. Gutt. c. 90. n. 6.* quibus favere videtur Castrop. *l. c. p. 5. §. 1. n. 4.* eò quòd textus absolute irritent matrimonium liberi cum mancipio ignorata servitute ob deceptionem, quam in eo patitur liber, & involuntarium, quòd tali contractui inesse præsumitur. Illud tamen certum, ut Castrop. esse dicunt hi AA. contra Sotum Ledesin. &c. valere matrimonium, si contrahatur cum ea, cui concessa libertas pro aliquo determinato tempore; quia absolute contrahitur cum libera; præterquam quòd libertas concessa pro quocumque tempore est perpetua. *l. libertas. junct. à l. ideo statim. de manum. testam.* contrarium tamen expressè habet Pirh. *ad tit. de conjug. servor.* citans Sanch. *d. 19. n. 2.* nimirum esse tale matrimonium nullum, dum libertas concessa ad biennium, ut eo elapsò, rursus servus in pristinam servitutem redigatur; eò quòd talis maneat revera servilis conditionis, & quidquid interea agit, agat ut servus. Illud etiam certum juxta *cit. c. 2. de conjug. serv.* matrimonium tale invalidum ex errore servilis conditionis fieri validum, si liber post scientiam servitutis cognoscat carnaliter servam. Verùm, ut Pirh. *l. c. n. 5.* cum Barbol. *in cit. c. 2. &* aliis apud illum quia post Trid. *sess. 24. de mat. c. 1.* non sufficit ad matrimonium consensus præsumptus, qualis habetur per subsequentem copulam, nisi post sublatum impedimentum novus consensus coram Parocho & testibus interveniat, non habebit locum quòd ad hanc partem *cit. c. 2.* in locis, in quibus Trid. receptum; adeoque talis postquam cognito errore eam cognovit, adhuc compelli non poterit, ut eam tanquam uxorem maritali affectu tractet.

Quæst. 127. An ergo etiam invalidum sit matrimonium ex errore servilis conditionis contractum in iis casibus, dum per ipsum matrimonium servus evadit liber.

Resp. In hoc non convenite AA. negant Sanch. *l. 7. d. 20. n. 14.* & alii cum Gl. *inc. fin. de conjug. servor.* eò quòd expressè approbetur in *Auth. de nupt. coll. 4.* ubi: *Non erit justum tale non consistere conjugium;* & tale conjugium dici non possit liberi cum servo; cum eo ipso destinatus esse servus, & ea servitus, quæ per matrimonium tollitur ejus bonis obesse non possit, quæ est sola ratio, cur conjugia liberi cum serva irritentur. Affirmant è contra Gutt. *c. 91. n. 16.* Covar. *in 4. decret. p. 2. c. 7. n. 1.* Castrop. *l. c. §. 3. n. 5.* eò quòd Jus canonicum absolute matrimonium liberi cum serva servitutis ignari irritet ob defectum voluntarii, quem liber habere censetur; in præsentè verò casu verè sit matrimonium liberi cum serva; cum servus, ut libertatem consequatur, debeat prius contrahere, adeoque hic contractus sit stante formaliter servitute. Atque ita tota ratio Castropalæ consistit in hoc, quòd matrimonium tale sit naturà prius libertate, & pro hoc priori sit contractus liberi cum mancipio. Ad textum verò *Auth.* respondet Castrop. in eo decisum non esse, valere tale matrimonium, sed justum esse, ut valeat, nimirum deinceps, dum postmodum consenserint; quia tunc sublato impedimento per ipsum matrimonium justum est, illud consistere. Ad illud, quòd non obstat matrimonium tale illius bonis, dicit, non irritari ex eo matrimonia contracta ex errore servitutis, quòd aliquantulum obstat bonis illius; aliàs enim, ut dictum, deberent irritari contracta cum scientia servitutis, sed ob deceptionem libero factam & involuntarium illius consensum, quorum utrumque in præ-